

Калашинова М. Ю.

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Вишницька Я. С.

Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

ПРАГМАСТИЛИСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КОЛЬОРОНІМІВ У РОМАНАХ ДЕНА БРАУНА «КОД ДА ВІНЧІ», «ЯНГОЛИ ТА ДЕМОНИ», «ВТРАЧЕНИЙ СИМВОЛ»

У статті розглядаються та аналізуються кольороніми та їхні прагмастилістичні особливості у романах Дена Брауна «The Da Vinci Code», «Angels and Demons», «The Lost Symbol». У статті здійснюється спроба класифікувати всі кольороніми з трьох романів Дена Брауна за певними тематичними групами, визначити їх функціональну та прагматичну специфіку.

Колір та кольороніми як репрезентанти феномену кольору у мові є об'єктами мультидисциплінарних досліджень, зокрема і у зіставному аспекті, у літературних творах з метою розкрити замисел автора та особливості його ідиостилю, колір також активно використовується в рекламі та психології, досліджується його вплив на свідомість та емоційний стан.

Велика кількість іменників набуває вторинної номінації – назви кольору. До таких слів можна віднести такі найменування кольорів як м'ята, лаванда, марсала, сангрія, фуксія, сепія, ваніль, мигдаль, платина, магнолія, спаржа, лайм, мірт, фісташка, волошка, та багато інших. Більшість з цих іменників можуть бути і прикметниками, номінація надається за принципом схожості кольору з названим об'єктом, і на даному етапі, це найпродуктивніший спосіб створення нових кольоронімів. Саме такі найменування кольорів можна зустріти і в сучасних художніх творах, як англомовних, так і іншомовних.

Актуальність дослідження визначається спрямованістю сучасного мовознавства на вивчення семантики та прагматики мовних одиниць у художньому дискурсі. Кольороніми – це така багатогранна система, яка постійно оновлюється, поповнюється новими лексемами, у зв'язку з цим потрібно зусередитися на дослідженні кольоронімів у сучасному художньому англомовному тексті, тому що це питання не було детально досліджено до теперішнього часу. Проведення прагмастилістичного аналізу колірної картини світу романів «Код да Вінчі», «Янголи та демони», «Втрачений символ» Дена Брауна як складової частини мовної картини світу дає доволі широкий простір для дослідження.

Ключові слова: тематичні групи, прагматична характеристика, порівняльний аспект, особливості авторського стилю, художні тексти, стилістичні фігури.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку мови існує велика кількість робіт, присвячених дослідженню кольоронімів і, слід зазначити, що ця тема і надалі залишається актуальною для дослідників, як мовознавців, так і літературознавців. Актуальним у зв'язку з цим є і питання вживання кольоронімів у художньому тексті, з метою охарактеризувати особливості ідиостилю письменника. Лінгвістів, в свою чергу, цікавить лексична система тексту, структурні, семантичні, прагматичні, прагмастилістичні, парадигматичні та синтагматичні особливості кольоронімів у мові, що теж є шляхом до розуміння авторської картини світу. Тому, питання аналізу кольоронімів у сучасному художньому англомовному тексті

залишається актуальним і недостатньо дослідженим в повній мірі [1; 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує досить велика кількість досліджень, що присвячені розгляду кольоронімів у художньому тексті. В. Ф. Півень у своєму дослідженні звертається до ідиостилю поетичних творів Святослава Гординського, де розглядає особливості поетичного та словесно-колірного мовлення поета [5].

І. В. Ковальська приділяє увагу проблемі перекладу назв кольорів, вона розглядає кольороніми на прикладі українських та англомовних художніх текстів. У своїй роботі дослідниця наголошує на проблемі, яка спіткає сучасних перекладачів – це те, що вони під час перекладу індивідуально-

авторських словесних образів з компонентами кольору звертаються до калькування, використовують інші колірні відповідники, змінюють структурно-лексемний склад образу або ж, досягають еквівалентності, прибираючи колірний компонент і замінюють його семантику неколірним відповідником [4].

О. М. Дроботун звертається у своєму дослідженні до колоративів в українській прозі доби модернізму, а саме до творів М. Коцюбинського, О. Кобилянської, В. Винниченка, де аналізується семантика, смисло- та формотворчі функції колоративів в окремих творах цих письменників [3].

Метою статті є розглянути прагмастилістичні особливості кольоронімів у романах Дена Брауна та розподілити ці кольороніми за певними групами, визначити їх основні типи та особливості вживання у художньому тексті.

Спочатку звернемося до структури кольоронімів у романах Дена Брауна, зазначимо, що найчастіше зустрічаються прикметники-кольороніми або словосполучення прикметника з іменником. Якщо говорити про особливості кольоронімів з точки зору їх оказіональності або ж навпаки, то зустрічаються і звичайні, і такі, які можна назвати індивідуально-авторськими.

Серед стилістичних фігур виділяють метафори, метонімії, порівняння, епітети. Існує також поняття «метафтонімії», яке має значення «концептуальної взаємодії між метафорою та метонімією», термін був введений Л. Гуссенсом [10].

От же, поняття «метафтонімії» було введено та охарактеризоване Л. Гуссенсом [10], який зазначав, що метафтонімія є переходом одного явища у інше в рамках концептуальних доменів (джерела та цілі). Але у роботах багатьох лінгвістів (Д. Лакофф (Lakoff D.) 1987 [12]; М. Джонсон (Johnson M.) 1987 [11]; В. Крофт (Croft W.) 2002 [8]; Д. Тейлор (Taylor D.) 2002 [14]; Г. Радден (Radden G.) 2003 [13]; Фейертс К. (Feyaerts K.) 2003 [9]) раніше висловлювались припущення про те, що при протиставленні метафори та метонімії виникає потреба опису випадків синкретичної метафори та метонімії.

Ми, в свою чергу, можемо виділити у романах Дена Брауна такі типи стилістичних фігур:

1. порівняння або порівняльні звороти – *You are as white as a ghost, the inmates ridiculed as the guards marched him in, naked and cold* (The Da Vinci Code, p. 28);

Aringarosa was smiling. "Indeed, Noah of the Ark. An albino. Like you, he had skin white like an angel. Consider this (The Da Vinci Code, p. 82);

The killer's eyes glistened, black like oil. He produced a heavy electronic device and set it on the table (Angels and Demons, p. 5);

The whales floated lifeless in the tank, their mouths hanging open and their tongues black as soot (Angels and Demons, p. 167);

She now saw it would be unnecessary. The cheeks had collapsed, and the Pope's mouth gaped wide. His tongue was black as death (Angels and Demons, p. 185);

For a fleeting instant, a new heavenly body had been born... a speck of light as pure and white as anyone had ever seen (Angels and Demons, p. 259);

For an instant, everything was white, like heaven (The Lost Symbol, p. 148);

The red liquid was wine ... and yet it shimmered like blood (The Lost Symbol, p. 226);

Solomon's gray eyes were like stone. "It is unique, and I've heard the legend." (The Lost Symbol, p. 230).

2. метафори або приховані порівняння – *Just below Sauniere's breastbone, a bloody smear marked the spot where the bullet had pierced his flesh* (The Da Vinci Code, p. 17);

"No?" she said, her olive eyes testing him (The Da Vinci Code, p. 151);

Langdon took her soft palm in his and felt himself momentarily fixed in her strong gaze. Her eyes were olive-green – incisive and clear (The Da Vinci Code, p. 25)

Langdon's heart pounded. "In a car accident?" The docent recoiled, a look of bewilderment in his olive-green eyes (The Da Vinci Code, p. 214);

When she saw his alabaster-white flesh, she was overcome with a horrified bewilderment. His broad, pale back was soaked with blood-red slashes. Even from here she could see the wounds were fresh (The Da Vinci Code, p. 62);

I must warn you, these are not pleasant pictures. Ghostly burns. Blackened tongues. But I would like you to broadcast them to the world (Angels and Demons, p. 198);

"Mr. Langdon," Fache's ebony eyes locked on. "What you see in the photo is only the beginning of what Sauniere did." (The Da Vinci Code, p. 10);

Robert Langdon stood in horrified revelation. The image of Leonardo Vetra came back in grisly detail the bloody face, the solitary hazel eye staring back, and the empty eye socket (Angels and Demons, p. 34);

The others came thundering down the stairs, everyone ghostly white in the BBC spotlight t... especially Glick, who was looking more pasty with every step (Angels and Demons, p. 247);

*On-screen now, the initiate was raising the skull to his lips. He tipped it backward... draining the **blood-red wine** ... sealing his oath. Then he lowered the skull and gazed out at the assembly around him. America's most powerful and trusted men gave contented nods of acceptance* (The Lost Symbol, p. 227);

*Her **almond-scented hair** tossed lightly in the breeze, and Langdon breathed it in. He felt his thoughts straying and reeled himself back* (Angels and Demons, p. 93);

*Portly and **ruby-faced**, Sir Leigh Teabing had **bushy red hair** and jovial **hazel eyes** that seemed to twinkle as he spoke* (The Da Vinci Code, p. 111);

3. метонімії – *“The women were in white gossamer gowns ... **with golden shoes**. They held **golden orbs**. The men wore black tunics and black shoes”* (The Da Vinci Code, p. 151);

*Beside him, a **gorgeous blond woman** lifted her miniskirt to reveal that she was not, in fact, a woman* (The Da Vinci Code, p. 77);

*The decor was unexpected-traditional colonial French – a **cherry divan**, porcelain floor vase, and scrolled woodwork* (Angels and Demons, p. 21);

*The pilot escorted Langdon to a **black Peugeot sedan** in a parking area beside the control tower* (Angels and Demons, p. 16);

*When you're a **black woman**, her mother said, ain't no hiding what you are* (Angels and Demons, p. 137);

*A **man in white** was kneeling beside him* (Angels and Demons, p. 204);

*The skull was hollow, like a bowl, filled with **bloodred wine*** (The Lost Symbol, p. 3);

*The **crimson wine** looked almost black in the dim candlelight* (The Lost Symbol, p. 4);

*In the stairwell, several departing passengers leaped out of the way, plastering themselves to the walls as the phalanx of armed **men in black** thundered past them* (The Lost Symbol, p. 152) [1; 2; 17].

Можна зустріти у романах Дена Брауна і такі цікаві метонімічні сполучення:

*I am just blocks away from **the White House*** (The Lost Symbol, p. 3). *“An impressive coincidence considering that the cornerstones of the three structures that make up Federal Triangle – the Capitol, **the White House**, the Washington Monument--were all laid in different years but were carefully timed to occur under this exact same astrological condition.”* (The Lost Symbol, p. 17).

*Through this northward-facing window, Langdon gazed down at the familiar silhouette **of the White House** directly in front of him.* (The Lost Symbol, p. 53). У цих прикладах з роману «Втрачений символ» є метонімічне словосполучення *the White*

House. Це словосполучення (Білий дім) означає будівлю, яка є офіційною резиденцією президента США, і розташована у Вашингтоні. Назва будівлі була надана за кольором цієї будівлі, при будівництві використовувався білий колір піщаник Aquia Creek. От же, у цьому словосполученні ми бачимо метонімічний перенос кольору матеріалу (тобто кольору фарби стін будівлі) на предмет (дім).

*With the help of aggressive cycles of steroids intermixed **with black-market growth hormones** and endless hours of weight lifting, Andros transformed himself into something he had never imagined he could be – a perfect male specimen* (The Lost Symbol, p. 119).

*“Knock on wood, we've never had a theft. Then again, this is not the kind of museum anyone would rob – there's not much call **on the black market** for extinct flowers, Inuit kayaks, or giant squid carcasses.”* (The Lost Symbol, p. 79).

*Inside the ivory box, nestled in a cradle of black velvet, shone the sacrificial knife that Mal'akh had been saving for tonight. He had purchased it for \$1.6 million on the Middle Eastern antiquities **black market** last year* (The Lost Symbol, p. 157).

Всі три приклади, знайдені у романі «Втрачений символ», мають метонімічне словосполучення *black market*, яке перекладається як «чорний ринок» і означає за Cambridge словником: *illegal trading of goods that are not allowed to be bought and sold, or that there are not enough of for everyone who wants them* [7].

*This Art was not the impotent **black magic** of today, often practiced halfheartedly by curious souls. This Art, like nuclear physics, had the potential to unleash enormous power. The warnings were dire: The unskilled practitioner runs the risk of being struck by a reflux current and destroyed* (The Lost Symbol, p. 158).

*The rumors of satanic **black-magic** animal sacrifices and the pentagram ritual were nothing but lies spread by the church as a smear campaign against their adversaries* (Angels and Demons, p. 21) [17]. Cambridge Dictionary пояснює це метонімічне словосполучення так: *a type of magic that is believed to use evil spirits (= people who cannot be seen) to do harmful things* [7]. У цих реченнях мова йде про чорну магію, це теж метонімічне словосполучення, яке Ден Браун вживає досить часто у своїх романах.

Висновки. От же, що стосується прагмастичних особливостей кольоронімів у романах Дена Брауна, то по-перше, у його романах ми побачили велику кількість метафор та метонімій

з кольоронімами, відповідно і значну кількість порівнянь та порівняльних зворотів. Метафори та метонімії відрізняються однотипністю, серед них переважають кольороніми *black, white, red, dark*. Є серед кольоронімів і епітети, які частіше за все мають відношення до опису зовнішнього вигляду персонажів.

Якщо говорити про прагматичну характеристику кольоронімів у текстах Дена Брауна, то вона виходить з тематичної та жанрової спрямованості романів. Його романи є детективними історіями, з заплутаним сюжетом та цікавими розв'язками і для досягнення цієї мети він використовує всі можливі художньо-стилістичні засоби. Як ми визначили, у романах Дена Брауна найчастотнішим є кольоронім *black*. Переважна більшість кольоронімів у романах Дена Брауна, це однослівні одиниці, найбільш частотними кольоронімами є *black, dark, white, red*, а також відтінки цих кольорів, які вживаються дуже часто як у простих словосполученнях, так і у порівняльних зворотах та інших комбінаціях, які можна вважати індивідуально-авторськими або оказіональними. Саме ці кольороніми у Дена Брауна вживаються з певною метою, по-перше, його романи дослідники називають детективними, містичними, тому для створення відповідної атмосфери та настрою у читача, використовуються такі кольори, особливо *black*. Чорний колір у романах Брауна частіше використовується на позначення категорії зла, білий та червоний кольори згадуються при описі навколишнього середовища або зовнішності головних негативних персонажів, опису атмосфери навколо них, деталізації їх стану,

зовнішнього вигляду, емоцій. Наприклад, такі кольороніми як *ghost-pale skin, white hair, ebony eyes, dark eyes, red eyes, burgundy hair, her eyes were olive green, black cassock, black clothes, pale bare arm, alabaster-white flesh, black tunics, pale body*, – це приклади, що характеризують зовнішній вигляд героїв роману. А такі як *grey highlights, honey-coloured stone of the Louvre, flat-white light, red light, the darkened hallway, violet haze, purple text, reddish haze, darkened library, slowly went black, dark shadow* – це ті, яким надає перевагу автор, коли характеризує навколишнє середовище та місця, в які потрапляють головні герої, можна помітити, що найбільш часто з цією метою у тексті роману зустрічаються кольороніми *red, dark, black, violet*, які вже самі по собі, за своїм психологічним сприйняттям є ознакою чогось поганого, таємничого, лякаючого та у випадку з *red* – ознакою крові та помсти, агресії та рішучості [2].

Для романів Дена Брауна, які ми проаналізували, взагалі не характерне розмаїття кольорової гамми, особливо це можна відзначити у перших романах «Код да Вінчі» та «Янголи та Демони». А основний домінуючий колір – це, як ми вже зазначали, чорний, тому можна зробити висновок, що основними рисами його художніх текстів, є створення атмосфери загадковості та містичності за допомогою таких колоративних найменувань.

Подальші дослідження будуть спрямовані на вивчення та розгляд кольоронімів у інших романах Дена Брауна та інших письменників, вивчення зіставного аспекту та класифікації кольоронімів у художніх текстах.

Список літератури:

1. Вишницька Я. С. Структурно-семантичні, стилістичні та прагматичні особливості кольоронімів у романі Дена Брауна «Код да Вінчі». *Нова філологія* : збірник наукових праць. Запоріжжя, 2014. № 60. С. 123–128.
2. Вишницька Я. С. Характеристика кольоронімів у творчості Дена Брауна (на прикладі романів «Код да Вінчі», «Втрачений символ», «Янголи та демони»). *Вісник Запорізького національного університету. Філологічні науки*. Запоріжжя, 2015. №2. С. 187–192.
3. Дроботун О. М. Колористика української прози доби модернізму (на матеріалі новелістики М. Коцюбинського, О. Кобилянської, В. Винниченка) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01. Кіровоград, 2010. 20 с.
4. Ковальська І. В. Колористика як перекладознавча проблема (на матеріалі українських і англійських художніх текстів) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16. Київ, 2001. 19 с.
5. Півень В. Ф. Ідіостиль поетичних творів Святослава Гординського : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01. Запоріжжя, 2007. 20 с.
6. Brown D. *Angels and Demons*. New York; London; Toronto; Sydney : Washington Square Press, 2000. URL: <https://ia902906.us.archive.org/12/items/angels-demons-dan-brown/Angels%20%26%20Demons%20-%20Dan%20Brown.pdf> (date of request: 20.05.2023).
7. Brown D. *The Da Vinci Code*. London: 2003. 454 p.
8. Brown D. *The Lost Symbol*. London: 2009. 509 p.
9. Cambridge dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (date of request: 12.08.2023).

10. Croft W. The role of domains in the interpretation of metaphors and metonymies. *Metaphor and Metonymy in Comparison and Contrast* / ed. by R. Dirven, R. Porings. Berlin; New York : Mouton de Gruyer, 2002. P. 161–205.
11. Feyaerts K. Refining the Inheritance Hypothesis: Interaction between metaphoric and metonymic hierarchies. *Metaphor and Metonymy at the Crossroads: A Cognitive Perspective* / ed. by A. Barcelona. Berlin; New York : Mouton de Gruyer, 2003. P. 59–78.
12. Goossens L. Patterns of meaning extension, "parallel chaining", subjectification, and modal shifts. *Metaphor and Metonymy at the Crossroads: A Cognitive Perspective* / ed. by A. Barcelona. Berlin; New York : Mouton de Gruyer, 2003. 356 p.
13. Johnson M. *The Body in the Mind: The Bodily Basic of Meaning, Imagination, and Reason*. Chicago : University of Chicago Press, 1987. 272 p.
14. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors we live by*. Chicago: University of Chicago Press, 1980. 242 p.
15. Radden G. How metonymic are metaphors? [Text] I G. Radden II *Metaphor and Metonymy at the Crossroads: A Cognitive Perspective!* ed. by Antonio Barcelona. Berlin; New York: Mouton de Gruyer, 2003. P. 93–108.
16. Taylor J. R. Category extension by metonymy and metaphor. *Metaphor and Metonymy in Comparison and Contrast* / ed. by R. Dirven, R. Prings. Berlin; New York : Mouton de Gruyer, 2002. P. 323–347.
17. Vyshnytska Y.S. Structural types of coloronyms in Dan Brown's novels "The Da Vinci Code", "Angels and Demons", "The Lost Symbol". №10 (62), 2020 Part 5 East European Scientific Journal (Warsaw, Poland). P. 53–56.

Kalashnykova M. Yu., Vyshnytska Ya. S. PRAGMATIC AND STYLISTIC FEATURES OF COLORONYMS IN NOVELS OF DAN BROWN "THE DA VINCI CODE", "ANGELS AND DEMONS", "THE LOST SYMBOL"

The article deals with analysis of coloronyms in Dan Brown's novels "The Da Vinci Code", "Angels and Demons", "The Lost Symbol". We investigate the coloronyms in Dan Brown's novels and we try to classify them into some thematic groups and determine the pragmatic and functional specificity.

Color and coloronyms were studied from different aspects in language, in comparative aspect, in literary texts in order to reveal the author's intention and features of his style, color is used in advertising and psychology. Colors and their names differ in the languages, recently a large number of names of colors appear in the world of fashion and advertising, mainly English is the source of the appearing of new nominations. A large number of nouns acquires a secondary nomination – the name of the color. These words include the color of mint, lavender, marsala, sangria, fuchsia, sepia, vanilla, almond, platinum, magnolia, asparagus, lime, myrtle, pistachio, cornflower and many others. Most of these nouns can be adjectives, the nomination is given according to the principle of similarity of color with the named object and at this stage it is the most productive way to create new coloronyms. Such coloronyms we may see in modern literary texts.

The relevance of the study is determined by the focus of modern linguistics on the study of semantics and pragmatics of language units in artistic discourse. Coloronyms are such a multifaceted system that is constantly updated especially with new tokens, in this regard, it is necessary to focus on the study of coloronyms in the modern artistic English-language text, in fact that this issue has not been studied properly. The pragmatilistic analysis of the color picture of the world in the novels "The Da Vinci Code", "Angels and Demons", "The Lost Symbol" by Dan Brown as part of the linguistic picture of the world gives a wide scope for research.

Key words: *thematic groups, pragmatic characteristics, comparative aspect, features of the author's style, literary texts, stylistic figures.*